

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

”Tjejer är lågljudda”

*Elevers uppfattning av fördelningen av talutrymme
och uttryckssätt ur ett genusperspektiv*

Författare: Clara Kroon

Handledare: Anna Salomonsson

Examinator: Helene Ehriander

Termin: HT19

Ämne: Svenska

Nivå: Avancerad nivå (grundläroprogrammet)

Kurskod: 4GN01E

Abstract

Då forskning visar på att pojkar tar en större del av klassrummets talutrymme än flickor, även då flickor har ett bättre resultat (Eliasson, Sørensen & Karlsson, 2016) syftar denna studie till att beskriva elevers uppfattning av könsmönster i muntlighet. Studien beskriver elevers uppfattning av fördelningen av talutrymme i klassrummet ur ett genusperspektiv, identifierar vilka olikheter i sättet att uttrycka sig på baserat på könstillhörighet som eleverna upplever samt tar reda på varför dessa olikheter, enligt eleverna, existerar. Datan till studien samlades in via kvalitativa intervjuer med elever i årskurs 5 och 6. För att sammanställa datan och kunna göra jämförelser för att hitta likheter och skillnader i elevernas svar gjordes en mall med fyra kategorier där datan från intervjuerna kunde fyllas i för att sedan analyseras, en kategori i taget. Studien genomfördes med en fenomenologisk infallsvinkel vilket i denna studie innebär att det primära är att beskriva elevernas upplevelser av det undersökta. Med en fenomenologisk infallsvinkel eftersöks en gemensam kärna, likheter i elevernas beskrivningar, och dessa likheter återges i studiens resultat (Denscombe, 2018, s.187–199). Av studiens resultat framkom att eleverna i samtal om fördelningen av klassrummets talutrymme ur ett brett perspektiv upplever att det är jämnt fördelat, att läraren fördelar ordet jämnt och att elever som önskat tar ordet har en jämn fördelning. I samtal om mer specifika situationer framkom det dock att eleverna anser att det är pojkar som oönskat tar ordet, pratar rakt ut, uttalar oönskade kommentarer och svarar på flest frågor och att flickor är tillbakadragna och bara svarar på de frågor som de säkert kan svaret på. Eleverna anser att pojkar och flickor har olika språkliga former, sätt att prata på, och olika språkligt innehåll, vad de pratar om. Varför olikheter i muntlighet mellan de två grupperna existerar finner enligt eleverna sin kärna i att pojkar vågar och att flickor är osäkra. Pojkarna och flickorna som medverkade i studien var i stor utsträckning eniga i sina svar.

Nyckelord

Talutrymme, sexolekt, genus, elevperspektiv

Keywords

Speech space, gender language differences, gender, student perspective

English Title

”Girls are low noisy”

Students’ perception of distribution of speech space in the classroom and ways of expression with a gender perspective

Tack

Tack till de elever som deltagit i och möjliggjort studien och tack till de mentorer som engagerat sig och tagit sig tid. Jag vill även rikta ett tack till min handledare Anna Salomonsson för hennes råd och vägledning genom arbetets gång.

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	<i>Syfte</i>	2
1.2	<i>Frågeställningar</i>	2
2	Teoretisk ram	3
2.1	<i>Vetenskapsteoretisk utgångspunkt</i>	3
2.2	<i>Teori</i>	4
3	Forskningsbakgrund	5
3.1	<i>Talutrymme</i>	5
3.2	<i>Genus</i>	6
3.3	<i>Skapandet av genus i klassrummet</i>	7
4	Metod	8
4.1	<i>Urval</i>	8
4.2	<i>Genomförande</i>	9
4.3	<i>Analysmetod</i>	10
4.4	<i>Metodkritik</i>	11
5	Resultat och analys	12
5.1	<i>Fördelning av talutrymme</i>	12
5.2	<i>Uttryckssätt</i>	13
5.3	<i>Varför olikheter i muntlighet, enligt eleverna?</i>	13
5.4	<i>Pojkarnas och flickornas svar i relation till varandra</i>	14
6	Diskussion	15
6.1	<i>I klassrummet</i>	15
6.2	<i>Skapandet och återskapandet av könsmonster i muntlighet</i>	18
7	Slutsats	20
	Referenser	22
	<i>Bilaga A Informations- och samtyckesbrev</i>	1
	<i>Bilaga B Intervjufrågor</i>	2

1 Inledning

Den svenska skolan ska aktivt och medvetet främja elevers lika villkor, rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka de könsmonster som finns som begränsar elever och deras lärande, val och utveckling (Skolverket, 2011, s.6). Trots att skolan ska ge elever lika villkor, rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet visar studier tydligt på att pojkar får mer av klassrummets talutrymme, även då flickor har ett bättre resultat (Eliasson, Sørensen & Karlsson, 2016). Klassrummets talutrymme är inte jämnt fördelat mellan pojkar och flickor vilket strider mot den svenska skolans värdegrund och uppdrag (Skolverket, 2011, s.5–9). Det finns även motstridiga uppgifter som berör skolans ansvar för att motverka de könsmonster som finns som begränsar elever och deras lärande, val och utveckling. I studier har det kunnat urskiljas att lärare i sin undervisning förhåller sig enligt de stereotypiska bilderna av pojkar och flickor (Andersson, 2010). När flickor senare i livet blir kvinnor blir de också fortsatt negativt påverkade av de könsmonster i muntlighet som under lång tid formats och fortsatt existerar, vilket påverkar kvinnors sociala makt och inflytande och därmed också det övriga samhället (Amundsdotter, Andersson, Muhonen & Liljeroth, 2018, s.40–41).

Lärare formar framtidens medborgare och kan ha en stor påverkan i samhällets förändringsprocess. För att i arbetet som lärare följa den svenska skolans värdegrund och uppdrag och vara en bidragande faktor i att förändringsprocessen går i rätt riktning är det betydande att inte endast tillgodogöra sig forskningsresultat som påvisar de faktiska orättvisor som finns, utan också tillägna sig elevers uppfattning, tolkning och medvetenhet av denna problematik. Det är av intresse som medborgare i allmänhet men som lärare i synnerhet att se på kommande generationers uppfattning, tolkning och

medvetenhet av könsmonster i muntlighet. Den svenska skolan återspeglas i samhället och för arbetet mot en likvärdig skola och ett jämställt samhälle är det högst relevant att se på fördelningen av talutrymme i klassrummet ur elevers perspektiv samt att identifiera olikheter i sättet att uttrycka sig baserat på könstillhörighet som elever upplever.

Denna studie ger ett ”inifrånperspektiv” där konkreta forskningsresultat binds samman med abstrakta fenomen så som elevers känslor, tankar och åsikter om dessa. Studien tar avstamp i det faktiska för att sedan undersöka det upplevda. Vad studien avser att komma fram till är huruvida forskningsresultaten och elevernas uppfattningar är överensstämmande samt att få värdefulla insikter från elevernas perspektiv angående könsmonster i muntlighet som kan vara bidragande i arbetet för att motverka dessa.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att beskriva elevers uppfattning av fördelningen av talutrymme i klassrummet ur ett genusperspektiv, identifiera vilka olikheter i sättet att uttrycka sig på baserat på könstillhörighet som eleverna upplever samt att ta reda på varför dessa olikheter, enligt eleverna, existerar.

1.2 Frågeställningar

1. Hur uppfattar eleverna att talutrymmet i klassrummet fördelas mellan pojkar och flickor?
2. Vilka olikheter i muntlighet mellan pojkar och flickor upplever eleverna att det finns?

3. Varför finns dessa olikheter i muntlighet mellan könen, enligt eleverna?
4. Hur skiljer sig pojkarnas och flickornas uppfattning om könsmonster i muntlighet?

2 Teoretisk ram

I följande avsnitt förklaras de teoretiska ramar som studien förhåller sig till. Först beskrivs studiens vetenskapsteoretiska utgångspunkt i fenomenologin samt dess innebörd i denna studie. Därefter följer resonemang om hur begreppet genus i denna studie definieras och används med hjälp av ”doing gender” teorin.

2.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

Studien grundar sig i ett hermeneutiskt synsätt där tolkningen är central. I ett hermeneutiskt synsätt eftersöks inte någon absolut sanning men istället kunskap som kan ge en ny utökad förståelse (Allwood & Erikson, 2017, s.109–117). Studien genomförs med en fenomenologisk infallsvinkel och med en fenomenologisk infallsvinkel menas att aspekter som subjektivitet, beskrivning, tolkning och medverkan tar en stor plats och det som undersöks är människors uppfattningar eller åsikter, attityder och övertygelser, samt känslor och emotioner. I denna studie innebär en fenomenologisk infallsvinkel att det som är primärt är att skapa en bild av hur skillnader i muntlighet ur ett genusperspektiv upplevs direkt av elever och försöka skapa en beskrivning av elevernas förstahandsupplevelse. Den centrala frågan är, hur upplevs fenomenet, det vill säga skillnader i muntlighet, av dem (Denscombe, 2018, s.187–199)? Studien syftar till att försöka komma fram till gemensamma drag

i elevernas upplevelser av fenomenet för att kunna hitta generella egenskaper som finns för det undersökta. Det som eftersöks är en gemensam kärna som kan gälla (Allwood & Erikson, 2017, s.91–106). Den gemensamma kärnan innebär att människor kan se på saker på olika sätt, det finns alternativa verkligheter, men att sociala verkligheter i viss utsträckning delas med andra och denna delade verklighet är den gemensamma kärnan (Denscombe, 2018, s.187–199).

2.2 Teori

Studien genomförs med ett genusperspektiv där teorin om ”doing gender” har använts för att definiera begreppet genus samt för att kartlägga dess uppkomst och existens. ”Doing gender” teorin nämndes först av de två forskarna Candace West och Don H. Zimmerman (1987) och är idag en etablerad teori inom genusforskningen. Studien använder sig av grupperingarna pojkar och flickor vilket kan ses som bidragande i skapandet av genus, men likt definitioner i West och Zimmermans (1987) teori görs en särhållning av kvinnor och män där könstillhörighet ses som biologiskt betingat. I denna studie anses en särhållning av könen som nödvändigt för att kunna problematisera och analysera könsmonster i muntlighet. Vidare innebär ”doing gender” teorin att genus skiljer sig från könstillhörighet och istället kan förstås som något konstruerat av psykologiska, kulturella och sociala betydelser. Genus innebär föreställningar av vad som ses som manligt och kvinnligt, och är något som inte är ständigt utan som skapas, återskapas och kan förändras i den vardagliga interaktionen. ”Doing gender”, skapandet av genus, innebär att de skillnader som görs mellan pojkar och flickor och kvinnor och män varken är naturliga, grundläggande eller biologiska utan socialt och kulturellt betingade (West & Zimmerman, 1987, s.1–27).

3 Forskningsbakgrund

I detta avsnitt presenteras den forskningsbakgrund som ligger till grund för studien. Först presenteras det forskningsprojekt som undersökt hur fördelningen av talutrymme i klassrummet mellan pojkar och flickor ser ut. Därefter beskrivs en studie från forskning med liknande syfte, fördelning av talutrymme, men gjord på vuxna personer i mötessituationer. Slutligen sammanfattas en studie där forskning med fokus på hur genus kan komma till uttryck samt skapas i klassrummet genomförts.

3.1 Talutrymme

Denna studie har sin grund i ett forskningsprojekt på det naturvetenskapliga klassrummet från 2016. Eliasson, Sørensen och Karlsson (2016) undersökte då hur tidig forskning på det naturvetenskapliga klassrummet från 1980-talet stod sig i förhållande till dagens naturvetenskapliga klassrum. Forskningen från 1980-talet band samman det faktum att kvinnor var underrepresenterade i de högre utbildningarna inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap med att pojkar presterade bättre i de naturvetenskapliga ämnena och därför också dominerade det naturvetenskapliga klassrummet där ”tvåtredjedelarsregeln” rådde vilket innebar att pojkar tog upp två tredjedelar av det talutrymme som lämnades åt eleverna. Idag har flickor passerat pojkar resultatmässigt i naturvetenskap då de får bättre resultat på de nationella proven, har högre slutbetyg i ämnet samt att de enligt PISA presterar signifikant bättre än pojkar. Eliasson, Sørensen och Karlsson (2016) ville därför se om fördelningen av talutrymmet i klassrummet hade förändrats i takt med hur resultaten hos de båda grupperna hade förändrats (Eliasson, Sørensen & Karlsson, 2016, s.1–19).

För att se den aktuella fördelningen av talutrymme i klassrummet mellan de två grupperna granskade och analyserade forskarna lektioner. Det spelades in 200 timmar av videoinspelning från sex olika skolor och 14 olika klassrum och resultatet visade att fördelningen av talutrymme i klassrummet endast har marginella skillnader från 1980-talet. Pojkar tar alltså upp en anmärkningsvärt mycket större del av talutrymme i klassrummet än flickor, även då flickor har ett bättre resultat. Samma forskning visade också på att pojkar får tillgång till en större del av talutrymme både gällande den totala interaktionen men även då det begränsas till ämnesrelaterad interaktion (Eliasson, Sørensen & Karlsson, 2016, s.1–19).

3.2 Genus

För att synliggöra sambandet mellan ovan nämnd forskning gjord på pojkar och flickor i grundskolan till kvinnor och män på arbetsplatser har ett forsknings- och utvecklingsprojekt där frågan om hur genus konstrueras och hur bekräftelsemönster ser ut med fokus på talutrymme granskats. Forsknings- och utvecklingsprojektet genomfördes av Amundsdotter, Andersson, Muhonen och Liljeroth (2018) på Malmö universitet och det forskarna undersökte var hur genus skapas och återskapas under mötesituationer med akademiska ledare på universitetet. I frågan över hur skapandet av genus går till anses det att det i stor utsträckning sker omedvetet. Det konstrueras på ett subtilt vis vilket innebär att vid granskning av enstaka tillfällen syns endast knappt märkbara företeelser men den ständiga upprepningen av dessa företeelser formar uppfattningar och förhållningssätt (Amundsdotter, Andersson, Muhonen & Liljeroth, 2018, s.5–45).

I frågan över vad som sker kunde forskarna vid observationerna av mötesituationerna iaktta att kvinnor i chefsroller som skulle leda möten visade en märkbart större osäkerhet än män i samma roll och situation. Vid

intervjuer med dessa personer framkom det även att kvinnorna själva förhöll sig mer försiktigt medan männen upplevde sig vara mer självklara i ledarrollen. Hur mycket talutrymme en individ fick kom i projektet att problematiseras som en indikator på social makt då forskarna ansåg att det behöver relateras till exempelvis vilka bekräftelsemönster som kan urskiljas när någon talar. De bekräftelsemönster som kunde iakttas var att trots att kvinnor i många sammanhang talar mycket får de mindre bekräftelse än männen och män bekräftar i högre utsträckning varandra. En annan aspekt som framkom under projektets intervjuer var att kvinnor som upplevs tala mycket, upplevs som normbrytande inom ledarskapet. Denna typ av mönster begränsar kvinnors sociala makt och inflytande över viktiga beslut och i motsatt riktning stärker det männen inom samma grenar (Amundsdotter, Andersson, Muhonen & Liljeroth, 2018, s.5–45).

3.3 Skapandet av genus i klassrummet

Skapandet av genus börjar tidigt i åldrarna och för dessa uppfattningar och företeelser som kan urskiljas hos både barn och vuxna kan klassrummet vara en bidragande faktor i skapandeprocessen. För att närmre granska detta troliga fenomen har en studie om lärares förståelse av och inställning till genus samt förväntningar och fördomar på och av elever baserat på könstillhörighet samt hur detta kan påverka elevernas prestationer betraktats. Även denna studie genomfördes likt först nämnda forskningsprojekt i relation till ämnet naturvetenskap. Med stöd i studiens resultat menar Andersson (2010) på att lärare säger sig ha samma förväntningar på pojkar och flickor men att de i sina lärandesekvenser istället förhåller sig på ett sätt som indikerar på att förväntningarna på pojkar och flickor inte är desamma. Exempelvis påstod lärarna i studien att flickor inte frågar lika mycket som pojkar under lektioner, att flickor av läraren upplevs som mer ointresserade av ämnet och att flickors primära mål vid praktiska experiment är att skapa något som framstår som

visuellt attraktivt. Även när lärare får se videoinspelningar av sig själva i interaktion med elever där det synliggörs att de förhåller sig olika till pojkar och flickor har de svårt att se de skillnader i ageranden och bemötanden som de gör, även när dessa ageranden och bemötanden pekats ut. Det resultat som framkom efter att frågeformulär, intervjuer och videoinspelningar genomförts visade alltså sammanfattningsvis på att lärare är väl medvetna om genusrelaterad problematik som exempelvis att ha olika förväntningar och krav på pojkar och flickor eller att bemöta de två grupperna olika, men att medvetenhet inte nödvändigtvis leder till förändring i praktiken. Steget från att vara medveten om den genusrelaterade problematiken till att aktivt implementera konkreta åtgärder för att motverka genusrelaterade mönster är stort och detta är ett glapp som det saknas kunskap och medvetenhet om (Andersson, 2010, s. 1–22).

4 Metod

I avsnittet metod redogörs för och motiveras olika delar i studiens valda tillvägagångssätt. Först presenteras studiens urval följt av hur datan till studien samlades in. Därefter beskrivs hur denna data senare analyserades och avsnittet avslutas sedan med metodkritik där ett kritiskt förhållningssätt till studiens valda tillvägagångssätt framförs.

4.1 Urval

Informanterna i intervjuerna är elever som går i årskurs 5 och 6 och de valdes ut genom ett subjektivt urval vilket innebär att de blev handplockade för ämnet. I urvalsprocessen där dessa informanter togs fram blev först mentorer i årskurs 5 och 6 kontaktade och informerades om studiens syfte och genomförande. Med kunskap om vad intervjuerna skulle handla om valde de

sedan elever, en pojke och en flicka från sin klass, som de ansåg som lämpade för intervjun och som själva ville medverka. Det subjektiva urvalet motiveras till att intervjuerna skulle ge den mest kvalitativa informationen från studiens relativt få antal informanter. Trots urvalets begränsningar och subjektivitet syftar det till att i viss utsträckning efterlikna ett representativt urval då elever från tre olika klasser valdes ut baserat på den stora variation i klassrumsklimat som kan finnas. En pojke och en flicka från varje klass valdes också ut för att de båda grupperna ska vara jämnt representerade (Denscombe, 2018, s.67–68). Totalt intervjuades sex elever, tre pojkar och tre flickor.

4.2 Genomförande

Datan till studien samlades in via kvalitativa intervjuer vilket är bäst lämpat då subtila och komplexa fenomen så som åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter undersöks. Intervjuerna var personliga intervjuer med en forskare och en informant. Intervjuerna var även semistrukturerade, vilket innebär att frågorna som diskuterades vid intervjun var förutbestämda men det lämnades utrymme för flexibilitet gällande exempelvis frågornas ordningsföljd eller utrymme för informanten att vidareutveckla. De förutbestämda frågorna (se bilaga) togs fram för att kunna besvara studiens frågeställningar. De lämnar för öppna svar och intervjuens fokus låg på informanten som i sina svar utvecklade sina tankar angående det undersökta (Denscombe, 2018, s.268–270). Intervjuerna spelades in med ljudupptagning samt att fältanteckningar användes som ett komplement för att fånga upp icke verbal information och aspekter som en ljudupptagning inte gör (Denscombe, 2018, s.285–286).

För att tillgodose två av de allmänna huvudkraven på forskning, informationskravet och samtyckeskravet, skickades ett informations- och samtyckesbrev till mentorer och vårdnadshavare (se bilaga) där information om studien samt den medverkandes rättigheter återfanns och vårdnadshavare

fick skriva under för att visa sitt samtycke till elevernas medverkan. Studien uppfyller även de två återstående allmänna huvudkraven på forskning, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2011, s.1–17).

Efter att intervjuerna var genomförda fick mentorerna kortfattat motivera sina val av elever att intervjuas. Mentor A motiverade sitt val av pojke i klassen att intervjuas med att det var en kunnig och högpresterande elev, men som ”inte låter mest i klassrummet”. Sitt val av flicka i klassen att intervjuas motiverades likt pojken mot att det var en kunnig och duktig elev som ”inte syns och hörs i klassrummet”, men som däremot utanför klassrummet ”ses och hörs mycket” och anses vara en elev med en ledarroll. Mentor B motiverade sina val av elever med samma resonemang gällande både pojken och flickan. De ansågs av sin mentor vara två elever som är starka verbalt och som har förmågan att utförligt berätta och sätta ord på sina upplevelser samt att de är trovärdiga då de både brukar och vågar förhålla sig sanningsenligt. Mentor C motiverade också sina val av elever med samma resonemang gällande både pojken och flickan. De valdes ut för att de ansågs vara elever som har en god muntlig förmåga men framförallt för att de är elever som vanligtvis vågar redogöra för sina tankar och åsikter.

4.3 Analysmetod

För att sammanställa datan från de kvalitativa intervjuerna och kunna göra jämförelser för att hitta likheter och skillnader i elevernas svar gjordes en mall med fyra kategorier där kategorierna hade underrubriker, vilket togs fram via studiens frågeställning. Den första kategorin var talutrymme med underrubrikerna lärare ger ordet, elev tar oönskat ordet, elev tar önskat ordet och övrigt. Den andra kategorin var uttryckssätt med underrubrikerna språk och innehåll. Den tredje kategorin var varför dessa olikheter i muntlighet enligt eleverna och till den tredje kategorin användes inte några underrubriker. Den

fjärde och sista kategorin var övrigt. Varje informant hade en varsin mall och eftersom intervjuerna spelades in lyssnades de på i efterhand och informantens uppfattningar, åsikter och tankar fylldes då i under rätt kategori och underrubrik i mallen. Sedan analyserades en kategori med dess underrubriker i taget och på så sätt kunde alla intervjuade elevers uppfattningar, åsikter och tankar ställas i relation till varandra, en kategori i taget.

En sammanställning av alla intervjuade elevers uppfattningar, åsikter och tankar återfinns i studiens resultat och analys där kategoriseringen som använts likt mallens kategorier är talutrymme, uttryckssätt och varför dessa olikheter i muntlighet enligt eleverna. I studiens resultat och analys används inte kategorin övrigt och ny kategori, pojkarnas och flickornas svar i relation till varandra, återfinns.

4.4 Metodkritik

Studien finner sin grund i ett befintligt och omfattande forskningsresultat som anses som generaliserbart till klassrum utöver de undersökta. Studien bygger däremot på ett småskaligt empiriskt material från ett relativt litet antal informanter vilket kräver en systematisk och kritisk analys av den insamlade datan och övriga aspekter som kan påverka studiens resultat bör granskas extra noga (Vetenskapsrådet, 2017, s.25–28). Informanterna i studien är elever utvalda av sin mentor som passande för ämnet. Trots att urvalet i viss utsträckning försöker motsvara ett representativt urval bör det faktum att informanterna är utvalda för ämnet i förhållande till om de motsvarar genomsnittet betraktas. Vidare gällande den empiriska data som framkommer via intervjuerna anses ett försiktigt förhållningssätt som rimligt då ett samtycke till forskningsintervju innebär att den intervjuade är medveten om sitt deltagande i en formell forskningsintervju och dess syfte och kan svara som den tror förväntas att svara. Det är också möjligt att informanternas svar

är påverkade av hur de uppfattar den som intervjuar, där exempelvis intervjuarens ålder och kön kan vara betydande. I denna studie kan det innebära att en kvinnlig intervjuare som undersöker genusrelaterade talmönster kan ha påverkat den kvalitativa datan. Mängden information, vilken information och hur ärliga informanterna är i sina svar kan vara påverkat av detta (Denscombe, 2018, s.267–277). Genomgående i studien genomförs alla delar av endast en person vilket påverkar ett kritiskt förhållningssätt och studiens resultat (Vetenskapsrådet, 2017, s.25–28).

5 Resultat och analys

Följande presenteras det resultat som studien kommit fram till. Först beskrivs elevernas uppfattning av fördelningen av talutrymme i klassrummet, följt av elevernas upplevelse av pojkars och flickors skilda uttryckssätt och språkliga innehåll. Därefter återges elevernas tankar om varför dessa olikheter i muntlighet existerar och slutligen görs en särhållning av pojkarna och flickorna i undersökningens svar där de två gruppernas svar ställs i relation till varandra. Studiens fenomenologiska infallsvinkel genomsyrar studiens resultat på så vis att det som i detta avsnitt presenteras är de gemensamma drag som framkom i intervjuerna med eleverna. Varje enskild intervju gav intressant och relevant data men studiens resultat har begränsats till att presentera den gemensamma kärna, likheterna i elevernas svar, som kunnat urskiljas (Denscombe, 2018, s.187–199).

5.1 Fördelning av talutrymme

Fördelningen av klassrummets talutrymme ur ett brett perspektiv upplevs av eleverna som jämnt fördelat. De tillägger att det i deras klasser finns personer som tar mer plats än andra men gör inte något anspråk på att det är pojkar eller

flickor som tar mer plats utan förklarar det med att det handlar om personlighet. Vissa personer är mer utåt och syns och hörs därför mer och andra är mer tillbakadragna och tar därav mindre plats. Eleverna upplever att lärare fördelar ordet jämnt under lektioner samt att elever som önskat tar ordet, exempelvis genom att räkka upp handen och svara på en fråga, har en jämn fördelning. Elever som oönskat tar ordet, exempelvis pratar högt när det förväntas att vara tyst, anses av eleverna vara något som framförallt pojkar gör.

5.2 Uttryckssätt

Elevernas uppfattning av den språkliga formen, hur pojkar och flickor pratar, är att pojkar tar mer plats där mer plats definieras som att prata mer och med en högre röst. Flickor har ett lugnare och mer eftertänksamt sätt att prata på. Pojkar anses ha ett ”fulare språk” som innebär att de använder fula ord, svordomar och pratar på ett grovt sätt där de använder allvarliga ord, men på ett inte så allvarligt vis. De väljer ord som har tyngd i sig i situationer som inte kräver det. Ur den innehållsliga aspekten anser eleverna att pojkar och flickor pratar om olika saker. Pojkar pratar om ”killsaker” vilket benämns som sport, bilar, datorer, tv-spel och ytliga ämnen. Flickor pratar om ”tjejsaker” vilket pojkarna och flickorna har skilda uppfattningar om vad det är men en gemensam benämning på ”tjejsaker” som framkommer är smink.

5.3 Varför olikheter i muntlighet, enligt eleverna?

Elevernas tankar om varför det finns olikheter i muntlighet mellan pojkar och flickor kopplas ur den innehållsliga aspekten, vad pojkar och flickor pratar om, till att de pratar om olika saker för att de har olika intressen. Det pratas om det som anses som roligt, och för pojkar och flickor är det enligt eleverna inte samma saker. Vidare kopplas den språkliga formen, hur pojkar och flickor

pratar, till att pojkars ”fula språk” där de använder fula ord och svordomar beror på att pojkar vill framstå som coola och för att göra det, används ett ”fult språk”. Elevernas förklaring till att pojkar tar större plats än flickor är att pojkar vågar ta plats, inte är rädda för att göra bort sig och inte tänker så mycket på konsekvenserna av det som sägs. Förklaringen till att flickor är mer tillbakadragna anser eleverna vara att flickor är rädda för att göra bort sig, de är osäkra, nervösa och försiktiga och tänker på konsekvenserna av det som sägs. Mer specifikt i klassrumssituationer menar eleverna att pojkar känner sig säkrare i klassrummet och inte bryr sig så mycket om de exempelvis svarar fel på en fråga. Flickor svarar på de frågor som de är säkra på eftersom de är rädda för att svara fel och då bli dömda, få kommentarer eller bli skrattade åt av övriga klasskamrater.

5.4 Pojkarnas och flickornas svar i relation till varandra

Vid en särhållning och jämförelse av pojkarnas och flickornas svar är det tydligt att båda grupperna i stor utsträckning svarar likt varandra. Båda grupperna upplever att klassrummets talutrymme är jämnt fördelat, att lärare under lektioner fördelar ordet jämnt, att elever som önskat tar ordet har en jämn fördelning men att elever som oönskat tar ordet framförallt är pojkar. Grupperna är överens om att pojkar och flickor pratar om olika saker, på grund av att de har olika intressen och både pojkarna och flickorna anser att pojkar har ett ”fulare språk” och även varför pojkar använder detta ”fulare språk”. Fortsatt är de överens om att pojkar tar mer plats, att flickor är mer tillbakadragna samt varför det är så. Generellt har alltså de båda grupperna en gemensam uppfattning om fördelningen av klassrummets talutrymme och deras tankar angående olikheter i muntlighet och varför dessa olikheter existerar är i samklang. De olikheter som kunnat urskiljas mellan pojkarnas och flickornas svar är deras definition av vad ”tjejsaker” innebär. Pojkarna definierar det som dans och smink medan flickornas definition är att det är

djupa ämnen så som livet, känslor och kärlek. De båda grupperna anser att flickor är mer tillbakadragna men i pojkarnas svar om varför det är så återfinns kommentarer som tyder på att pojkarna inte anser att de är en påverkande faktor utan att flickorna själva bär ansvaret. Pojkarna säger exempelvis att "tjejer borde höja rösten", "tjejer vill inte prata", "tjejer låter killar prata" och "tjejer är lågljudda". I flickornas svar angående detsamma återfinns istället kommentarer som riktar en viss del av ansvaret på pojkarna och från sig själva. Detta är kommentarer som exempelvis "killar avbryter", "killar lyssnar inte" och "killar vill att andra ska vara tysta och lyssna men sen är det inte det själva".

6 Diskussion

I detta avsnitt kommer studiens resultat att diskuteras. I den första delen avhandlas aspekter av resultatet som kan kopplas till vad som upplevs och sker i klassrummet. I den andra delen återfinns en diskussion som istället berör de aspekter av resultatet med anknytning till den språkliga formen, funktionen och könsmonster i muntlighet ur en mer allmängällande synvinkel.

6.1 I klassrummet

Av studiens resultat framkom det att samtliga elever i samtal om fördelningen av klassrummets talutrymme ur ett brett perspektiv tydligt och enat menade på att det är en jämn fördelning. Det är intressant att ställa detta i relation till att i samtal om mer specifika situationer var samtliga elever här istället överens om att det är pojkar som i klassrummet oönskat tar ordet, pratar rakt ut, kommer med kommentarer, svarar på fler frågor och att flickor är tillbakadragna och bara svarar på de frågor som de säkert kan svaret på. Av detta först till synes jämställda klassrum men vid en närmre anblick icke jämställda klassrum kan

det göras en jämförelse till en studie genomförd av forskaren Ann-Sofie Holm (2009) där elever fick jämföra flickors och pojkars klassrumsageranden gällande verbal aktivitet och engagemang i klassrummet. Eleverna svarade då i många fall att det inte var någon skillnad på vilken grupp som agerade på vilket sätt men vid analys av de könskiljande svaren kunde ett mönster ses där flickor då ansågs vara den grupp som tar ansvar, hjälper andra, är tysta och får hjälp av läraren. Pojkar bedömdes vara mer tävlingsinriktade, störiga under lektioner och de som får tillsägelser av läraren. I Ann-Sofie Holms studie från 2009 användes frågor som också använts i liknande studier från 1974 och 1992 för att kunna se om det genom tid skett någon förändring i elevernas upplevelser. Vid en jämförelse av elevsvaren från 70-talet, 90-talet och sena 00-talet kunde det urskiljas att ur ett elevperspektiv upplevdes det att flickornas aktivitet i klassrummet hade ökat och pojkarnas aktivitet i klassrummet hade i motsatt riktning minskat. Dessa förändringar som eleverna upplevde kunde dock inte ses vid observationerna av deras klassrum. Ett gemensamt drag i Ann-Sofie Holms studie (2009) och denna studie är alltså att vid ett bredare perspektiv och analys ses inte några tydliga skillnader mellan pojkars och flickors klassrumsageranden och klassrummet och dess talutrymme beskrivs av eleverna som jämställt. Med ett mer ingående och specifikt förhållningssätt framkommer det dock att de stereotypiska bilderna av flickors och pojkars ageranden vidhålls och klassrummet är inte så jämställt som det först antas vara (Holm, 2009, s.139–152). Det är tydligt att det finns ett glapp mellan den allmänna upplevelsen och vad som faktiskt sker och det är intressant att samtliga elever i undersökningen i stor utsträckning var eniga i sina åsikter, uppfattningar och tankar, så väl pojkar som flickor. En annan intressant aspekt är att vid en jämförelse av klasserna som eleverna i undersökningen går i baserat på mentorernas beskrivningar av grupperna framstår det som att klasserna har väldigt olika klassrumsklimat. Trots detta svarade eleverna från de olika klasserna i princip likadant.

Det finns flera möjliga förklaringar och resonemang till hur och varför stereotypa roller fortsatt syns i klassrummet. Olika beteenden och känslor är av samhället förknippade med vad som anses som manligt och kvinnligt, pojkar ska vara tuffa och hårda och flickor ska vara mjuka och omsorgsfulla och det går att anta att eleverna själva medverkar i återskapandet av dessa roller i skolan. Dessa stereotypa roller skapas i relation till varandra och i skolan handlar det många gånger om att elever intar positioner i förhållande till både varandra och till lärare. Kommande diskuteras möjliga förklaringar till varför pojkar tar mer plats i klassrummet, då det av studiens resultat är tydligt att det är något som eleverna upplever (Holm, 2008, s.25–28).

Diskussioner som förts angående flickors skötsamma förhållningssätt kontra pojkars stökiga beteende har bland annat vidrört tankegångar om att vara duktig och skötsam anses som feminina attribut och det faktum att flickor har ett bättre skolresultat än pojkar. Pojkars stökiga klassrumsbeteende skulle då kunna vara framkallat som en ursäkt för mindre framgångsrika skolresultat där exempelvis ett lägre betyg hellre förklaras med att ingen ansträngning gjordes än att försök gjordes, men att ett visst resultat inte kunde uppnås (Holm, 2008, s.31-46). Vidare har det i intervjuer med elever som handlade om hur en elev blir populär hos läraren framkommit att elever tror att läraren vill att eleven är medgörlig, inte säger emot eller protesterar. Eleven förväntas vara tyst och lugn men också våga säga sin åsikt, svara på frågor samt ställa frågor om det önskas. Sammanfattat tror alltså eleverna att för att bli populär hos läraren behöver eleven kunskap om hur och när det är lämpligt att yttra sig. I jämförelse av pojkarnas och flickornas beskrivningar av hur detta går till kunde det i flickornas beskrivningar urskiljas mycket mer välformulerade beskrivningar och strategier av hur det ska gås till väga för att lärarens förväntningar uppnås. Flickors duktiga och skötsamma sätt i skolan skulle alltså också kunna innebära att de köpt skolkonceptet och vet hur de ska bete sig för att bli populära hos lärarna för att i sin tur få ett bättre skolresultat

(Holm, 2008, s.83–93). En annan möjlig förklaring till de beteendemönster som kunnat urskiljas och som vidrör det glapp mellan den först uttryckta uppfattningen om klassrummets jämna fördelning av talutrymme och sedan motsatta påstående om att det är pojkar som tar mest plats i klassrummet skulle till viss del kunna fyllas ut genom de teorier om att flickors makthandlingar i klassrummet kan ske på ett mer obemärkt sätt. Det pratas om ”tystnadens och det visade ointressets kultur” som innebär att flickor kan ta ställning och visa makt på ett sätt som gör att de fortfarande förhåller sig till de förväntningar som finns på dem, exempelvis att göra motstånd eller ta ställning genom nonchalans istället för verbalt. De har då gjort motstånd eller tagit ställning men på ett sätt som är anpassat efter de förväntningar som finns på flickor. Eftersom detta förhållningssätt är mer osynligt skulle det kunna göra att den abstrakta känslan och det som konkret sker i klassrummet inte fullt motsvarar varandra. Ett resonemang utifrån denna teori skulle alltså kunna göra att flickor har mer makt i klassrummet än vad som syns och hörs (Holm, 2008, s.31-46).

6.2 Skapandet och återskapandet av könsmönster i muntlighet

Gällande elevernas uppfattning om att det även utanför klassrummet är pojkar som vågar ta plats, inte är rädda för att göra bort sig och inte bryr sig så mycket om konsekvenserna av det som sägs så finner det med stor sannolikhet sin grund i samhällets förväntningar på hur flickor och pojkar ska vara. Det gör att pojkar har möjlighet att vara friare i sitt förhållningssätt och kan ta ut svängarna medan flickor behöver passa in och köra långsamt och säkert (Holm, 2008, s.83–93).

I samtal om elevernas uttryckssätt både i och utanför klassrummet framkom det i denna studies resultat och i enlighet med tidigare forskning att eleverna anser att flickor och pojkar har olika språkliga former, sätt att prata på, samt

språkligt innehåll, vad de pratar om. Det eleverna framförallt uttryckte angående den språkliga formen var att pojkar tar mer plats och pratar mer och med högre röst och flickor har ett lugnare och mer eftertänksamt sätt att prata på. Eleverna beskrev en uppfattning om att pojkar har ett ”fulare språk”, med svordomar och fula ord, än flickor. I försök att förklara detta ”fula språk” som pojkar anses använda har några möjliga förklaringar iakttagits. Elevernas uppfattning om att pojkar har ett grövre språk ligger i linje med språkforskning som tyder på att kvinnor anpassar sig efter den språkliga normen i högre utsträckning än män då det kulturellt är mindre accepterat för dem att använda sig av detta ”fula språk”. Det är rimligt att anta att detta även gäller ungdomar och efter att ha tillägnat ett elevperspektiv är detta en teori som stärks (Holm, 2008, s83-93). Vidare är en egenskap som kunnat urskiljas hos pojkar som anses som populära i en grupp verbal tuffhet vilket har en stark koppling till elevernas förklaring till varför pojkar använder ett ”fult språk”. Eleverna förklarade det med att det är för att pojkarna vill framstå som coola och därmed uppnå en högre social status och enligt forskning finns det alltså ett samband mellan social status och verbal tuffhet (Holm, 2008, s.31–46). Historiskt och fortsatt har grovhet och hårdhet setts som maskulina drag som är önskvärda för en person som vill framstå som manlig. Egenskaper som samhället historiskt uppskattat hos en man är egenskaper som exempelvis att vara framåtsträvande och visa på styrka och auktoritet. Språket är det redskap som används för att förmedla och kommunicera sin person och en viss typ av språkanvändning indikerar på en viss grupptillhörighet. Om en person i samhället likt en elev i skolan går emot de egenskaper som tillskrivits respektive biologiskt kön, framstår en man som omanlig och en kvinna som okvinnlig. Något som helst undviks för att få tillhöra en grupp vilket gäller båda könen men framförallt har det varit viktigt för män att avskriva sig de typiskt kvinnliga egenskaperna då en man annars kan framstå som mesig (Einarsson & Hultman, 2001, s.21–34).

Av det innehåll som framkom av intervjuernas alla frågor är en samlad bild av elevernas uppfattningar av respektive kön att de anser att pojkar syns, hörs, vågar, är säkra och mer självklara. Flickor anses istället vara tillbakadragna, osäkra och eftertänksamma. Denna bild är slående lik den som målas upp i tidigare nämnda forskningsprojekt av Amundsdotter, Andersson, Muhonen och Liljeroth (2018). I detta forskningsprojekt på vuxna personer i ledarroller framkom genom observationer att kvinnor i chefsroller visade på en märkbart större osäkerhet än män i samma roll. Kvinnorna fick mindre bekräftelse än män när de talade och det kunde urskiljas att män i hög utsträckning bekräftar varandra. Vid intervjuerna med dessa personer framkom det att kvinnorna förhöll sig mer försiktigt och eftertänksamt och männen såg sig själva som mer självklara i ledarrollen (Amundsdotter, Andersson, Muhonen & Liljeroth, 2018, s.5–45). De åsikter, uppfattningar och tankar som eleverna i skolålder har om könsroller och könsmönster i muntlighet är alltså desamma som ses i vuxna personers arbetsliv. Förklaringen till att det i arbetslivet ser ut så känns såldes enkel då det är föreställningar som under så lång tid blivit djupt rotade. Istället läggs betoning på hur tydliga samband som finns och i hur tidig ålder dessa föreställningar kan urskiljas. Betydelsen av att aktivt motarbeta dessa mönster i tidig ålder är stor.

7 Slutsats

Efter att ha tagit del av det ”inifrånperspektiv” som eftersöktes där elevernas åsikter, uppfattningar och tankar om fördelningen av klassrummets talutrymme och olikheter i sättet att uttrycka sig baserat på könstillhörighet har betraktats har studiens frågeställning besvarats. Sammanfattat framkommer det att de stereotypa föreställningarna av könsmönster i muntlighet också av eleverna är de upplevda. Likt Eliasson, Sørensen och Karlsson (2016) var förväntningen på studiens resultat att det skulle visa på ett inte fullt så påtagligt vidhållande av stereotypa föreställningar, baserat på en känsla av ökad

medvetenhet om dessa i skolan. Anderssons (2010) resultat som påvisar att en ökad medvetenhet nödvändigtvis inte leder till förändring i praktiken har därmed stärkts. Denna studies synliggörande av de stereotypa rollerna kan ses som en bidragande faktor i återskapandet av dem men tidigare forskning samt denna studies resultat tyder på att ett problem inte försvinner för att det inte pratas om det. Dessa stereotypa roller verkar enligt denna studies resultat samt tidigare forskning vara så djupt rotade i oss att vi vid en första anblick inte alltid tydligt ser dem, men vid en närmre granskning så finns de klart och tydligt närvarande. West och Zimmermans (1987) teori om ”doing gender” där genus ses som något som skapas i det lilla och vardagliga verkar alltså stå sig än idag. I min roll som lärare står jag ödmjuk inför det faktum att medvetenhet inte per automatik leder till förändring i bemötande och agerande gentemot elever. Jag önskar att se fortsatt forskning där konkreta arbetsmetoder tas fram för att jag i min roll som lärare, i det lilla, ska vara en bidragande faktor i förändringsprocessen. Ett aktivt förändringsarbete krävs för att det elevcitat som så tydligt talar för den uppfattning med en underton av skuldbeläggning som genomsyrar studiens alla delar, att ”tjejer är lågljudda” ska försvinna. Ett citat som fångar vår uppmärksamhet och som vi sedan gärna slår ifrån oss men som visar var vi faktiskt står, hur flickor förminskas och maktstrukturer skapas. Ett citat som visar vad vårt fortsatta arbete tar avstamp från.

Referenser

Allwood, CM & Erikson, MG (2017). *Grundläggande vetenskapsteori för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.

Amundsdotter, Eva, Andersson, Susanne, Muhonen, Tuija & Liljeroth, Cristina (2018). *Kvinnor talar ju också mycket på möten, så vad är problemet? Möten, makt och kön: Rapport från ett FoU-projekt vid Malmö universitet*. Malmö universitet.

Andersson, Kristina (2010). "It's Funny that We Don't See the Similarities when that's what We're Aiming for"—Visualizing and Challenging Teachers' Stereotypes of Gender and Science. *Research in Science Education*, 42:281-302, DOI: 10.1007/s11165-010-9200-7

Beaman, Robyn, Wheldall, Kevin & Kemp, Coral (2006). *Differential teacher attention to boys and girls in the classroom*, *Educational Review*, 58:3, 339-366, DOI: 10.1080/00131910600748406

Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken. För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

Einarsson, Jan & Hultman, Tor G (2001). *Godmorgon pojkar och flickor. Om språk och kön i skolan*. Studentlitteratur och författarna. Nås via länken: <https://www.studentlitteratur.se/files/sites/barnssprakligadagar/godmorgon.pdf>

Eliasson, Nina, Sørensen, Helene & Karlsson, Karl Göran (2016). *Teacher-student interaction in contemporary science classrooms: is participation still*

a question of gender?, International Journal of Science Education, 38:10, 1655-1672, DOI: 10.1080/09500693.2016.1213457

Holm, Ann-Sofie (2008). *Relationer i skolan: en studie av femininiteter och maskuliniteter i år 9*. Göteborg studies in educational sciences 260. ISBN: 978-91-7346-610-3

Holm, Ann-Sofie (2009). Ungdomars syn på kön – nu och då. I Wernersson, Inga (red.) *Genus i förskola och skola. Förändringar i policy, perspektiv och praktik*. Göteborg studies in educational sciences 283. ISBN: 978-91-7346-660-8

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Vetenskapsrådet (2011). *Forskningsetiska principer*. Tillgängligt på internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie. ISBN: 9789173071895. Tillgänglig på Internet: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-forskningssed_VR_2017.pdf

West, Candace & Zimmerman, H Don (1987). *Doing Gender. Gender and Society*, 1(2), 125-151. Nås via: www.jstor.org/stable/189945

Bilaga A Information- och samtyckesbrev

Information om studie

Hej!

Jag heter Clara Kroon och läser sista året på grundlärarprogrammet årskurs 4–6 vid Linnéuniversitetet i Växjö. Jag ska skriva ett självständigt arbete där jag ska genomföra en studie som undersöker elevers perspektiv på fördelningen av talutrymme i klassrummet. Forskning har visat på att pojkar tar en större del av klassrummets talutrymme än flickor samt att de i större utsträckning än flickor interagerar med läraren. För ett förändringsarbete samt för mig som blivande lärare är det av intresse att ta del av elevernas medvetenhet, uppfattningar och åsikter om detta.

För att kunna ta del av elevernas perspektiv önskar jag göra intervjuer med elever i årskurs 6. Intervjun kommer att ske vid ett tillfälle under skoldagen där frågor som hur eleven uppfattar fördelningen av talutrymmet, om eleven upplever att pojkar och flickor har olika sätt att uttrycka sig på och varför det, enligt eleven, är så här kommer att diskuteras.

Intervjun beräknas ta max 30 minuter och jag önskar att få göra en ljudupptagning samt anteckningar under intervjun. Jag följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer vilket betyder att elevens namn, uppgifter och namn på skola inte kommer att finnas med i uppsatsen samt att man när man vill har rätt att ångra sin medverkan och/eller avbryta intervjun. Resultatet kommer endast att användas i forskningssyfte.

Jag hoppas att ditt barn vill medverka i studien och vid frågor är du välkommen att kontakta mig.

Med vänliga hälsningar, Clara Kroon

clarakroon@hotmail.com

Vänligen fyll i och skriv under här nedan och lämna sedan lappen till ditt barns mentor.

Mitt barn vill medverka i studien

Mitt barn vill inte medverka i studien

Elevens namn: _____

Vårdnadshavares underskrift: _____

Jag ger härmed mitt godkännande av mitt barns medverkan i studien samt att intervjun spelas in med ljudupptagning. Jag har blivit informerad om studiens syfte, att mitt barns uppgifter inte kommer att spridas vidare samt de forskningsetiska principer som studien förhåller sig till.

Bilaga B Intervjufrågor

1. Vad tycker du om att prata i klassrummet? Tycker du till exempel att det är bekvämt eller obekvämt? Skulle du vilja att du fick prata mer eller mindre i klassrummet?
2. I klassrummet, under lektioner, tycker du att det är några som pratar mer än andra eller är det jämnt fördelat mellan er i klassen?
3. När en lärare ger er ordet under lektioner, till exempel när någon som räcker upp handen får svara, känner du att lärare låter alla prata lika mycket?
4. När någon i klassen tar ordet under lektioner, alltså bara pratar rakt ut när man inte borde, tycker du att alla gör det lika mycket?
5. När någon i klassen tar ordet, men istället när läraren vill att ni ska komma med någon kommentar, åsikt eller tanke, tycker du att alla gör det lika mycket?
6. Om du tänker på hur du tycker att pojkar och flickor pratar, inte vad man pratar om utan sättet man pratar på, tycker du att pojkar och flickor har samma sätt att prata på?
7. (Vid ja på fråga nr 6) Varför tror du att pojkar och flickor har olika sätt att uttrycka sig på?
8. Om du istället tänker på vad pojkar och flickor pratar om, alltså innehållet i det som sägs, tror du att pojkar och flickor pratar om samma saker?
9. (Vid ja på fråga nr 7) Varför tror du att pojkar och flickor pratar om olika saker?
10. Det är så att det har gjorts undersökningar på hur mycket pojkar och flickor får prata i klassrummet och det har visat sig att pojkar får prata mer än flickor i klassrummet. När du hör det, har du någon tanke om varför skulle det kunna vara så?

11. När du tänker på talutrymme i klassrummet, alltså allt som sägs under lektionerna, både när lärare ger en elev ordet men också när en elev tar ordet, finns det något annat som du tänkt på eller som du känner som vi inte pratat om?

12. När du tänker på både hur pojkar och flickor pratar och vad de pratar om, finns det något annat du tänkt på eller som du känner som vi inte pratat om?